

Συνεργατική Πληροφοριακή Παιδεία για τις Ελληνικές Ακαδημαϊκές Βιβλιοθήκες

Γκουνταβά Ευφροσύνη

Βιβλιοθηκονόμος MSc
Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων. Βιβλιοθήκη & Κέντρο Πληροφόρησης
Παράρτημα Βιβλιοθήκης Ιωαννίνων
fgoudava@uoi.gr

Τσώλη Θεοδώρα

Βιβλιοθηκονόμος MSc
Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων. Βιβλιοθήκη & Κέντρο Πληροφόρησης
Παράρτημα Βιβλιοθήκης Πρέβεζας
th.tsoli@uoi.gr

26^ο Πανελλήνιο Συνέδριο Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών
«Ο ρόλος των Βιβλιοθηκών στη διαχείριση εκτάκτων συνθηκών»
Αθήνα, 17-18 Δεκεμβρίου 2020

Διάγραμμα παρουσίασης

Κρίσιμες διαστάσεις της τρέχουσας κατάστασης

Συνεργατικά σχήματα – η διεθνής εμπειρία

Προϋποθέσεις και άξονες ενός Προγράμματος Πληροφοριακής Παιδείας

Διασύνδεση βιβλιοθηκών – Ακαδημαϊκού Προσωπικού

Συνεργασία ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών

Διαπιστώσεις και προτάσεις

Η διπλή κρίση που αντιμετωπίζουν οι ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες

Τεράστιος όγκος δεδομένων και πληροφοριών

- Ψευδείς ειδήσεις
- Χειραγωγημένη πληροφορία
- Ανάγκη για ακριβείς πληροφορίες δραματικά υψηλή

Πανδημία COVID-19

- Εξ αποστάσεως εκπαίδευση
- Τεχνολογικές και επικοινωνιακές προκλήσεις

Απαιτούν αλλαγή νοοτροπίας, ευελιξία, θετική στάση στις αλλαγές, πειραματισμό

Η Πληροφοριακή Παιδεία

- Πληροφοριακή παιδεία: 45 χρόνια παρουσίας (1974-2020)
- Από τη Βιβλιοθηκονομία - βιβλιογραφική εκπαίδευση σε ένα σύστημα διδασκαλίας / μάθησης μέσα στο πανεπιστήμιο
- Από τις Κοινωνικές Επιστήμες σε 27 άλλα επιστημονικά πεδία π.χ. Επιστήμη των Υπολογιστών, Ιατρική, Νοσηλευτική, Τέχνη κ.λπ.
- Τεράστιο ενδιαφέρον από το χώρο των Βιβλιοθηκών 13.000 άρθρα 2000-2015

Προϋποθέσεις και άξονες ενός επιτυχημένου Π.Π.Π.

Συνεργασία με το Ακαδημαϊκό Προσωπικό

- Βοήθεια ή ουσιαστική συμβολή στην εκπαιδευτική διαδικασία;
- Το ακαδημαϊκό προσωπικό λειτουργεί σε ένα περιβάλλον με πολλές προκλήσεις.

Συντονισμός και συνεργασία μεταξύ των Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών

- Διαμόρφωση θεωρητικού πλαισίου και πολιτικών
- Διερεύνηση, εφαρμογή και διάχυση καλών πρακτικών

Επιστημονική πληροφορία και Ακαδημαϊκό Προσωπικό

- Ανταγωνιστικό και αγχώδες εργασιακό περιβάλλον
- Αλλαγές στην επιστημονική δημοσίευση (νέα κανάλια διάδοσης της επιστημονικής γνώσης π.χ. επιστημονικά κοινωνικά δίκτυα)
- Νέες μορφές αξιολόγησης άρθρων (π.χ. εναλλακτικές μετρικές – altmetrics)
- Publish or Perish - τεράστιος αριθμός επιστημονικών περιοδικών - 33.000 peer reviewed ακαδημαϊκά περιοδικά στην αγγλική γλώσσα με πάνω από 3 εκατομμύρια άρθρα σε ένα χρόνο (2018)
- Αύξηση αριθμού φοιτητών - αυξημένος προσανατολισμός στην έρευνα - συνεχείς αλλαγές προγραμμάτων σπουδών

Σχέσεις Ακαδημαϊκού Προσωπικού και βιβλιοθηκονόμων

- Οι σχέσεις βιβλιοθηκονόμων και Ακαδημαϊκών απασχολούν τις βιβλιοθήκες αλλά όχι τους ακαδημαϊκούς. Το 2018 δημοσιεύθηκαν πάνω από 240 άρθρα με το θέμα αυτό.
- Αυτό αλλάζει : στην ιατρική τεκμηριωμένη πληροφορία στο 30% των συστηματικών ανασκοπήσεων συμβάλλουν ή είναι συν-συγγραφείς βιβλιοθηκονόμοι.
- **Διασύνδεση με την εκπαιδευτική διαδικασία και ενεργός ρόλος στα προγράμματα σπουδών**
 - **Νέοι ρόλοι** για τους βιβλιοθηκονόμους (βιβλιοθηκονόμος-διδάσκων, ενσωματωμένος βιβλιοθηκονόμος)
 - **Νέα πεδία ανάπτυξης γνώσεων και δεξιοτήτων** (εκπαιδευτική μεθοδολογία πρακτική, εκπαιδευτική τεχνολογία και εργαλεία συνεργατικής εκπαίδευσης και επικοινωνίας)
- Το μέγεθος ιδρύματος επιδρά στο αποτέλεσμα (παράδειγμα οι δράσεις Π.Π. των βιβλιοθηκών του πρώην ΤΕΙ Ηπείρου)

Συνεργατικά σχήματα – η διεθνής εμπειρία

Πολυμορφία για κοινούς σκοπούς

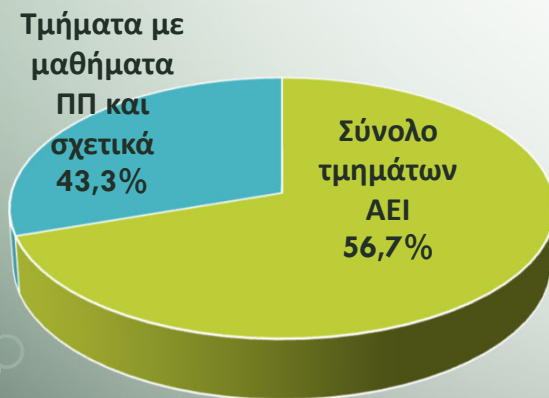
- Κοινοπραξίες, δίκτυα – Consortia, alliances, networks
 - Εξοικονόμηση πόρων, χρόνου, ενέργειας
 - Καινοτόμα εργαλεία και υπηρεσίες
 - Βελτίωση των μεμονωμένων δυνατοτήτων των επαγγελματιών αλλά και των ιδρυμάτων τους
- **New Literacies Alliance (NLA)** – Critical thinking for complex times
 - **NAVIGATE** - Information Literacy: a Game-based Learning Approach for Avoiding Fake Content
 - **Capacity Building Programme for Librarians** – The Hong Kong Polytechnic University
 - **ACRL – Framework for Information Literacy in Higher Education**

Η κατάσταση στην Ελλάδα

- Οι Ακαδημαϊκές Βιβλιοθήκες παρέχουν εξειδικευμένα ή μη προγράμματα Πληροφοριακής Παιδείας:
 - Σεμινάρια, παρουσιάσεις, ξεναγήσεις
 - εξοικείωση με τους ηλεκτρονικούς καταλόγους και τις ηλεκτρονικές πηγές και εργαλεία αναζήτησης
- Ενδιαφέρουσες εφαρμογές και δράσεις από βιβλιοθήκες όπως το online πρόγραμμα **Ωρίων πληροφοριακού γραμματισμού** του πρώην ΑΤΕΙ Θεσσαλονίκης (<http://orion.lib.teithe.gr/>)
- **Εκπαιδευτική Πλατφόρμα Πληροφοριακής Παιδείας** του ΣΕΑΒ πρόγραμμα της Οριζόντιας Δράσης του ΣΕΑΒ στα πλαίσια του Ε.Π. «Ψηφιακή Σύγκλιση» (2007-13)

Η διείσδυση των μαθημάτων Πληροφοριακής Παιδείας στα προγράμματα σπουδών - 1

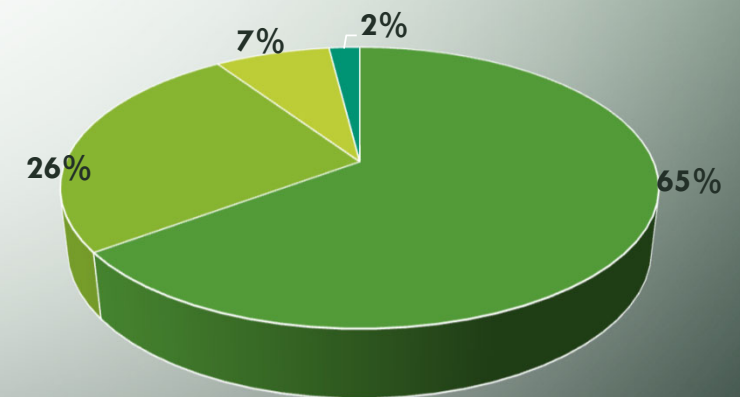
ΤΜΗΜΑΤΑ ΜΕ ΜΑΘΗΜΑΤΑ Π.Π. ΚΑΙ ΣΧΕΤΙΚΑ

Πίνακας 1

ΑΡΙΘΜΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ ΑΝΑ ΤΜΗΜΑ

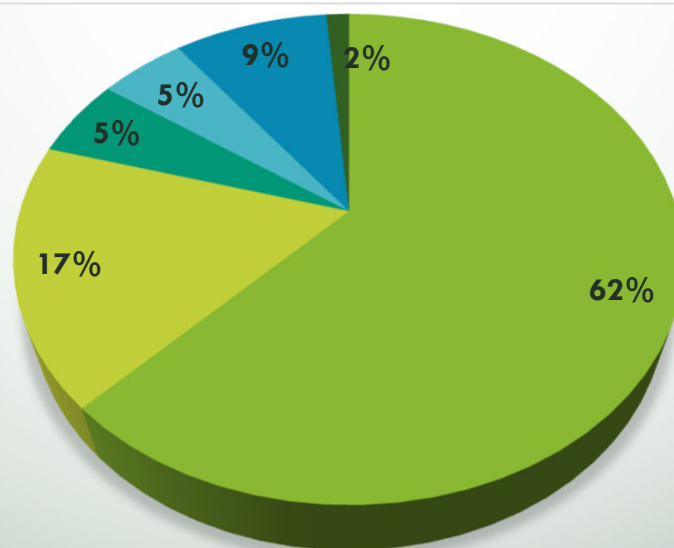
- Τμήματα με 1 μάθημα
- Τμήματα με 2 μαθήματα
- Τμήματα με 3 μαθήματα
- Τμήματα με 4 ή περισσότερα μαθήματα

Πίνακας 2

Η διείσδυση των μαθημάτων Πληροφοριακής Παιδείας στα προγράμματα σπουδών - 2

ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ

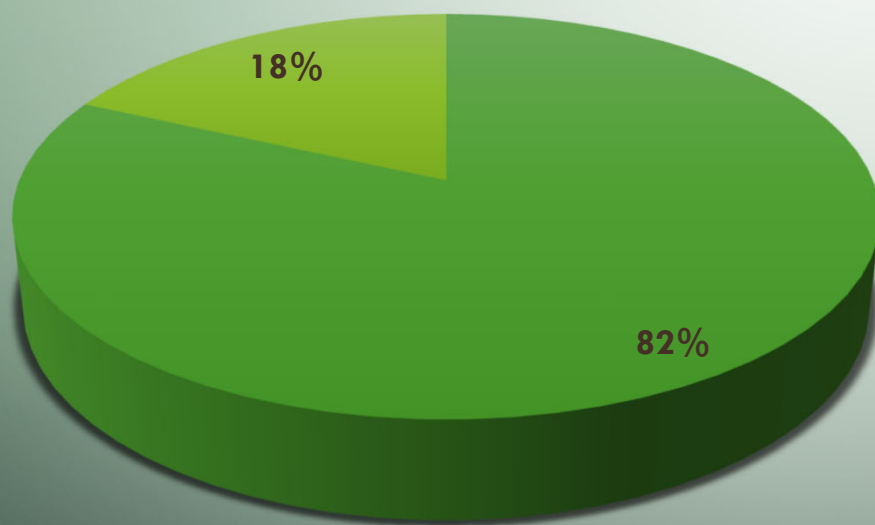

- Μεθοδολογία έρευνας
- Συγγραφή επιστημονικής εργασίας
- Γραμματισμός
- Μεθοδολογία έρευνας και συγγραφή εργασίας
- Άλλα μαθήματα (π.χ. σεμινάριο τελειοφοίτων)
- Πληροφοριακή Παιδεία

Πίνακας 3

Τα Προγράμματα Πληροφοριακής Παιδείας στις ιστοσελίδες των ελληνικών ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών - 1

Πρόγραμμα Πληροφοριακής παιδείας

■ Διαθέτουν Π.Π. ■ Δεν διαθέτουν Π.Π.

- Καταγραφή από τις ιστοσελίδες 24 ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών
- 19 διαθέτουν πρόγραμμα Π.Π.
- 5 δεν διαθέτουν Π.Π.

Πίνακας 5

Τα Προγράμματα Πληροφοριακής Παιδείας στις ιστοσελίδες των ελληνικών ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών - 2

- Είδος και μορφή πληροφοριών
 - Στατικό υλικό - απλή ή αναλυτική πληροφορία για σεμινάρια-παρουσιάσεις και οδηγοί διαφόρων τύπων
 - Δυναμικό υλικό – ΕΑΠ παρουσιάζει και βίντεο εκτός από στατικό υλικό.
- Περιεχόμενο πληροφοριών
 - 11 έχουν υλικό Π.Π. στις ιστοσελίδες τους (οδηγοί, συχνές ερωτήσεις, κ.ά.)
 - 16 προσφέρουν σεμινάρια, παρουσιάσεις, ξεναγήσεις
 - Θεματολογία: σύνταξη εργασιών, σύνταξη βιβλιογραφίας, λογοκλοπή.
- Εργαλεία / εφαρμογές αυτοεκπαίδευσης
 - Ωρίων (παραπέμπουν 3 βιβλιοθήκες)
 - Πλατφόρμα ΣΕΑΒ
 - Εργαστήριο Π.Π. (ΕΜΠ)
 - Γράφω εργασία (ΑΠΘ)

Τα Προγράμματα Πληροφοριακής Παιδείας στις ιστοσελίδες των ελληνικών ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών - 3

Επικοινωνία - συνεργασία με το Ακαδημαϊκό Προσωπικό

- Βιβλιοθήκη Παντείου Παν/μίου: το υλικό είναι εγκεκριμένο από τη Σύγκλητο.
- Βιβλιοθήκη ΟΠΑ: συνεργάζεται στενά με διδάσκουσες/οντες για τα σεμινάρια
- Βιβλιοθήκη Παν. Μακεδονίας:
 - Η παρακολούθηση 4 ενοτήτων αναφέρεται ως δεξιότητα στο παράρτημα διπλώματος.
 - Τα σεμινάρια έχουν οργανωμένη δομή και διεξάγονται σε συνεργασία με το κέντρο δικτύων.

Συμπεράσματα και προτάσεις

- Ενεργοποίηση συνεργασιών με το Ακαδημαϊκό Προσωπικό με τις δυνατότητες που δίνουν τα υφιστάμενα προγράμματα σπουδών.
- Συνεργασία των Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών για την ανάπτυξη πολιτικής και την ανταλλαγή εμπειριών και γνώσεων.
- Συνεργασία των Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών με το ΕΚΤ
- Εργαλείο αυτοαξιολόγησης της ψηφιακής ικανότητας (Υπουργείο Ψηφιακής Διακυβέρνησης) <https://nationaldigitalacademy.gov.gr>

Επίλογος

26^ο Πανελλήνιο Συνέδριο Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών
Αθήνα, 17-18 Δεκεμβρίου 2020